

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

zo 6. októbra 2021 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 267 ZFEÚ – Rozsah povinnosti vnútroštátnych súdov rozhodujúcich v poslednom stupni podať návrh na začatie prejudiciálneho konania – Výnimky z tejto povinnosti – Kritériá – Otázka týkajúca sa výkladu práva Únie nastolená účastníkmi vnútroštátneho konania po tom, čo Súdny dvor vydal rozsudok v prejudiciálnom konaní v tejto veci – Nespresnenie dôvodov potreby poskytnutia odpovede na prejudiciálne otázky – Čiastočná neprípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania“

Vo veci C-561/19,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko) z 15. novembra 2018 a doručený Súdnemu dvoru 23. júla 2019, ktorý súvisí s konaním:

Consorzio Italian Management,

Catania Multiservizi SpA

proti

Rete Ferroviaria Italiana SpA,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredsedníčka R. Silva de Lapuerta, predsedovia komôr A. Arabadžiev (spravodajca), A. Prechal, M. Vilaras, M. Ilešič, L. Bay Larsen, N. Piçarra, A. Kumin a N. Wahl, sudcovia T. von Danwitz, C. Toader, L.S. Rossi, I. Jarukaitis a N. Jääskinen,

generálny advokát: M. Bobek,

tajomník: R. Schiano, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 15. júla 2020,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi SpA, v zastúpení: E. Giardino a A. Cariola, avvocati,

* Jazyk konania: taliančina.

- Rete Ferroviaria Italiana SpA, v zastúpení: U. Cossu, avvocato,
- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za asistencie S. Fiorentino, avvocato dello Stato,
- nemecká vláda, v zastúpení: J. Möller a D. Klebs, splnomocnení zástupcovia,
- francúzska vláda, v zastúpení: E. de Moustier, splnomocnená zástupkyňa,
- Európska komisia, v zastúpení: G. Gattinara, P. Ondrůšek a L. Haasbeek, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní z 15. apríla 2021,

vyhlásil tento rozsudok

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 2 a 3 ZEÚ, článku 4 ods. 2, článkov 9, 26, 34, článku 101 ods. 1, písm. e) a článkov 106, 151 až 153, 156 a 267 ZFEÚ, článkov 16 a 28 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), Európskej sociálnej charty podpísanej v Turíne 18. októbra 1961 a revidovanej v Štrasburgu 3. mája 1996 (ďalej len „Európska sociálna charta“) a Charty základných sociálnych práv pracovníkov prijatej na zasadnutí Európskej rady konanom v Štrasburgu 9. decembra 1989 (ďalej len „Charta sociálnych práv“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťami Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi SpA, ktorým bola zadaná verejná zákazka na upratovacie služby vnútroštátnych železničných infraštruktúr, a spoločnosťou Rete Ferroviaria Italiana SpA (ďalej len „RFI“), týkajúceho sa odmietnutia, zo strany tejto poslednej uvedenej spoločnosti, vyhovieť ich návrhu na úpravu zmluvnej ceny tejto zákazky.

Právny rámec

- 3 Decreto legislativo n. 163 – Codice dei contratti pubblici relativi a lavori, servizi e forniture in attuazione delle direttive 2004/17/CE e 2004/18/CE (legislatívny dekrét č. 163, Zákonník verejného obstarávania stavebných prác, služieb a dodávok tovaru, ktorým sa preberajú smernice 2004/17/ES a 2004/18/ES) z 12. apríla 2006 (riadna príloha GURI č. 100, z 2. mája 2006, ďalej len „legislatívny dekrét č. 163/2006“) stanovuje vo svojom článku 2 ods. 4:

„Ak nie je v tomto kódexe výslovne ustanovené inak, na zmluvnú činnosť subjektov uvedených v článku 1 sa rovnako vzťahujú ustanovenia Občianskeho zákonníka.“
- 4 Článok 115 legislatívneho dekrétu č. 163/2006 s názvom „Úprava ceny“ stanovuje vo svojom odseku 1:

„Všetky zmluvy o poskytovaní služieb alebo dodaní tovaru s postupným plnením musia obsahovať doložku o pravidelnej úprave ceny. Úprava sa vykoná na základe prieskumu vykonaného vedúcimi

predstavitelmi zodpovednými za nákup tovaru a služieb na základe údajov uvedených v článku 7 ods. 4 písm. c) a článku 7 ods. 5“

- 5 Článok 206 tohto legislatívneho dekrétu stanovuje, že na zmluvy v odvetviach, na ktoré sa vzťahuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/17/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov obstarávania subjektov pôsobiacich v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb (Ú. v. EÚ L 134, 2004, s. 1; Mim. vyd. 06/007, s. 19), teda v osobitných odvetviach plynu, tepelnej energie, elektriny, vody, dopravných služieb, poštových služieb, prieskumu a ťažby ropy, plynu, uhlia a iných pevných palív, ako aj prístavov a letísk, sú uplatniteľné iba niektoré ustanovenia tohto legislatívneho dekrétu, medzi ktorými sa nenachádza jeho článok 115.
- 6 Článok 210 legislatívneho dekrétu č. 163/2006 s názvom „Dopravné služby“ stanovuje:
- „1. Bez toho, aby boli dotknuté výnimky stanovené v článku 23, ustanovenia tejto časti sa uplatňujú na činnosti zamerané na prevádzkovanie a poskytovanie sietí určených na poskytovanie služieb verejnosti v oblasti železničnej dopravy, automatizovaných systémov, električkovej, trolejbusovej, autobusovej alebo lanovej dopravy.
2. Pokiaľ ide o dopravné služby, za existujúcu sa považuje sieť, v rámci ktorej je služba poskytovaná za podmienok stanovených príslušnými verejnými orgánmi, akými sú podmienky týkajúce sa trás, ktoré sa majú sledovať, dostupnej prepravnej kapacity alebo frekvencie služby.“
- 7 Článok 217 tohto legislatívneho dekrétu s názvom „Zákazky zadávané na iné účely, ako je vykonávanie činností uvedených v kapitole 1, alebo na účely vykonávania jednej z týchto činností v tretej krajine“, stanovuje vo svojom odseku 1:
- „Táto časť sa nevzťahuje na zákazky, ktoré obstarávatelia zadávajú na iné účely, ako je výkon ich činností uvedených v článkoch 208 až 213, alebo na účely výkonu týchto činností v tretej krajine, za podmienok, ktoré nezahŕňajú fyzické využívanie siete alebo geografickej oblasti v rámci [Únie].“
- 8 Článok 1664 codice civile (Občiansky zákonník) s názvom „Nákladnosť alebo ťažkosti pri plnení“ stanovuje vo svojom prvom odseku:
- „Ak v dôsledku nepredvídateľných okolností dochádza k zvýšeniu alebo zníženiu nákladov na materiál alebo práce, ktoré vedú k zvýšeniu alebo zníženiu o viac ako jednu desatinu celkovej dohodnutej ceny, úspešný uchádzač alebo dodávateľ môže požiadať o úpravu tejto ceny. Úpravu možno priznať, len pokiaľ ide o rozdiel, ktorý presahuje jednu desatinu.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 9 RFI zadala spoločnostiam Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, žalobkyniam vo veci samej, pôsobiacim vo forme dočasného združenia podnikov, zákazku na poskytovanie upratovacích služieb, služieb údržby čistoty priestorov a iných plôch prístupných pre verejnosť, ako aj doplnkových služieb na železničných staniciach, v zariadeniach, kanceláriách a priestoroch nachádzajúcich sa na celom území patriacom do pôsobnosti Direzione compartimentale movimento di Cagliari (Regionálne dopravné riaditeľstvo Cagliari, Taliansko). Zmluva obsahovala osobitnú doložku určujúcu spôsoby úpravy dohodnutej ceny, ktoré sa odchyľovali od článku 1664 Občianskeho zákonníka.

- 10 Počas plnenia uvedenej zákazky žalobkyne vo veci samej požiadali RFI, najmä na základe článku 115 legislatívneho dekrétu č. 163/2006, o úpravu vopred dohodnutej ceny zákazky na účely zohľadnenia zvýšenia zmluvných nákladov vyplývajúcich zo zvýšenia nákladov na zamestnancov. RFI rozhodnutím z 22. februára 2012 túto žiadosť zamietla.
- 11 Žalobkyne vo veci samej podali na Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna (Regionálny správny súd pre Sardíniu, Taliansko) žalobu, ktorou sa domáhali zrušenia tohto zamietavého rozhodnutia.
- 12 Rozsudkom z 11. júna 2014 Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna (Regionálny správny súd pre Sardíniu) zamietol túto žalobu. Tento súd sa domnieval, že článok 115 legislatívneho dekrétu č. 163/2006 nebol uplatniteľný na zmluvy týkajúce sa osobitných odvetví, akými sú zákazky vo veci samej. Uvedený súd sa totiž domnieval, že upratovacie služby na železničných staniciach, v zariadeniach, kanceláriách a dielňach majú vedľajší charakter vo vzťahu k výkonu hlavných činností zameraných na prevádzkovanie a poskytovanie železničnej dopravnej siete, ktoré patria do osobitných odvetví. Tento súd dodal, že nemalo dôjsť k úprave ceny podľa článku 1664 Občianskeho zákonníka, keďže účastníci konania vo veci samej využili možnosť, ktorú mali v zmysle tohto článku, odchyliť sa od toho článku tým, že do zmluvy, ktorou sú viazaní, vložili doložku obmedzujúcu úpravu ceny.
- 13 Žalobkyne vo veci samej podali proti tomuto rozsudku odvolanie na vnútroštátny súd, pričom v rámci ich prvého a druhého odvolacieho dôvodu tvrdili, že článok 115 legislatívneho dekrétu č. 163/2006, alebo alternatívne článok 1664 Občianskeho zákonníka, sa na rozdiel od toho, ako rozhodol Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna (Regionálny správny súd pre Sardíniu), uplatňoval na zákazku, o ktorú ide vo veci samej. Okrem toho žalobkyne vo veci samej spochybnili zlučiteľnosť najmä článkov 115, 206, 210 a 217 legislatívneho dekrétu č. 163/2006 s právom Únie, pričom uviedli, že tieto ustanovenia v rozsahu, v akom vedú k vylúčeniu úpravy cien v odvetví dopravy, konkrétne úpravy cien v zmluvách na upratovacie služby v tomto odvetví, boli v rozpore najmä s článkom 3 ods. 3 ZEÚ, s článkami 26, 101 a nasl. ZFEÚ, ako aj so smernicou 2004/17. Vnútroštátna právna úprava stanovuje neopodstatnené a neprimerané požiadavky v porovnaní s právnou úpravou Únie. Podnik, ktorému bola zadaná zákazka na poskytovanie upratovacích služieb vedľajšieho charakteru vo vzťahu k hlavnej službe v odvetví dopravy, sa totiž môže dostať do podriadeného a oslabeného postavenia voči podniku, ktorý poskytuje hlavnú službu, čo spôsobuje nespravodlivú a neprimeranú zmluvnú nerovnováhu a má za následok zmenu pravidiel fungovania trhu. Napokon v prípade, že by vylúčenie úpravy cien v zmluvách uzatvorených v osobitných odvetviach vyplývalo priamo zo smernice 2004/17, táto smernica by bola neplatná.
- 14 Žalobkyne vo veci samej požiadali vnútroštátny súd, aby položil Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky na účely určenia, či právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave, o ktorú ide vo veci samej, a tiež aby overil platnosť smernice 2004/17.

- 15 Rozhodnutím z 24. novembra 2016, ktoré bolo Súdnu dvoru doručené 24. marca 2017, vnútroštátny súd rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Je výklad vnútroštátnych právnych predpisov, ktorý vylučuje zmenu cien v zmluvách týkajúcich sa... osobitných odvetví, s osobitným zreteľom na zmluvy, ktorých predmet je odlišný od predmetov uvedených v smernici 2004/17, ale sú s týmito predmetmi spojené vzťahom účelnosti, v súlade s právom Európskej únie (najmä s článkom 3 ods. 3 ZEÚ, článkom 26, článkami 56 až 58 a článkom 101 ZFEÚ, a článkom 16 [Charty] a so smernicou 2004/17?
2. Je smernica 2004/17 (ak sa predpokladá, že dôsledkom jej uplatňovania je vylúčenie zmeny cien vo všetkých zmluvách uzavretých a vykonávaných v rámci... osobitných odvetví) v súlade so zásadami Európskej únie (najmä s článkom 3 ods. 1 ZEÚ, článkami 26, 56 až 58 a 101 ZFEÚ, a článkom 16 [Charty] vzhľadom na ‚nespravodlivosť, neprimeranosť, porušovanie zmluvnej rovnováhy, a tým aj pravidiel efektívneho trhu‘“
- 16 Rozsudkom z 19. apríla 2018, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi (C-152/17, EU:C:2018:264), Súdny dvor odpovedal na prvú otázku v tom zmysle, že smernica 2004/17 a všeobecné zásady, z ktorých vychádza, sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnym právnym normám, ktoré nestanovujú pravidelnú úpravu cien po uzavretí zmluvy na zákazky v odvetviach, na ktoré sa vzťahuje táto smernica.
- 17 Súdny dvor sa v tomto rozsudku tiež domnieval, že prvá otázka bola neprípustná v rozsahu, v akom sa týkala výkladu článku 3 ods. 3 ZEÚ, článkov 26, 57, 58 a 101 ZFEÚ, ako aj iných aspektov článku 56 ZFEÚ, než sú zásady rovnosti a zákazu diskriminácie, ako aj povinnosti transparentnosti, ktoré tento článok stanovuje v oblasti slobodného poskytovania služieb, z dôvodu, že rozhodnutie vnútroštátneho súdu z 24. novembra 2016 neobsahovalo vysvetlenia týkajúce sa relevantnosti výkladu týchto ustanovení pre riešenie sporu vo veci samej a z tohto dôvodu nesplnilo požiadavky stanovené v článku 94 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.
- 18 Okrem toho, pokiaľ ide o výklad článku 16 Charty, Súdny dvor sa domnieval, že ustanovenia legislatívneho dekrétu č. 163/2006, o ktoré išlo vo veci samej, v rozsahu, v akom nestanovujú pravidelnú úpravu cien zákaziek v odvetviach, na ktoré sa vzťahuje smernica 2004/17, sa nemôžu považovať za ustanovenia vykonávajúce právo Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty.
- 19 Súdny dvor sa domnieval, že vzhľadom na odpoveď na prvú otázku bola druhá otázka hypotetická a preto neprípustná.
- 20 Po vyhlásení rozsudku z 19. apríla 2018, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi (C-152/17, EU:C:2018:264), prebehlo na vnútroštátnom súde verejné pojednávanie. Žalobkyne vo veci samej vo svojom vyjadrení z 28. októbra 2018 predloženom na tomto pojednávaní požiadali tento súd, aby položil Súdnu dvoru nové prejudiciálne otázky týkajúce sa určenia, či články 2 a 3 ZEÚ, článok 4 ods. 2, články 9, 26, 34, článok 101 ods. 1 písm. e), články 106, 151 až 153 a 156 ZFEÚ, články 16 a 28 Charty, Európska sociálna charta a charta sociálnych práv bránia vnútroštátnej právnej úprave, o ktorú ide vo veci samej.
- 21 Vnútroštátny súd uvádza, že na niektoré z týchto otázok už bola poskytnutá odpoveď v rozsudku z 19. apríla 2018, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi (C-152/17, EU:C:2018:264), zatiaľ čo ďalšie boli položené po prvýkrát žalobkyňami vo veci samej. Tento súd sa

domnieva, že z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že za týchto podmienok je povinný znovu podať na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania, keďže proti jeho rozhodnutiu nie je prípustný žiaden opravný prostriedok a bola mu položená otázka týkajúca sa výkladu práva Únie.

- 22 Tento súd však považuje najskôr za potrebné položiť Súdnemu dvoru otázku v súvislosti s obligatónym charakterom návrhu na začatie prejudiciálneho konania v prípade, keď účastník konania položí vnútroštátnemu súdu rozhodujúcemu v poslednom stupni otázku o zlučiteľnosti vnútroštátneho práva s právom Únie, a predovšetkým, či sa tento súd môže domnievať, že nemá povinnosť podať návrh na začatie prejudiciálneho konania, pokiaľ táto otázka nebola položená jedným z účastníkov konania v rámci jeho prvého úkonu, ktorým sa začalo konanie, ale neskôr, a to po tom, čo súd prvýkrát začne samotnú rozhodovaciu fázu, alebo po tom, čo vnútroštátny súd rozhodujúci v poslednom stupni už podal prvý návrh na začatie prejudiciálneho konania v tejto veci.
- 23 Vnútroštátny súd sa okrem toho domnieva, že návrh, ktorý žalobca podá v pokročilom štádiu konania, smerujúci k tomu, aby dotknutý vnútroštátny súd položil Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku týkajúcu sa výkladu ustanovení práva Únie, na ktoré tento účastník konania neodkázal pri podaní žaloby, naráža na „systém procesných obmedzení“ zavedený vnútroštátnou právnou úpravou, v rozsahu, v akom by tento návrh zmenil predmet sporu vymedzený žalobnými dôvodmi a námietkami vznesenými účastníkmi konania.
- 24 Okrem toho, podľa vnútroštátneho súdu by „reťazové“ predkladanie prejudiciálnych otázok mohlo viesť k prípadným zneužitiam konania a mohlo by pozbaviť účinku práva na súdnu ochranu a zásady rýchleho a efektívneho rozhodnutia sporu.
- 25 Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko) v tomto kontexte rozhodla znovu prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
 - „1. Je vnútroštátny súd, ktorého rozhodnutie nie je možné napadnúť opravným prostriedkom, v zásade povinný v súlade s článkom 267 ZFEÚ predložiť návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci otázky týkajúcej sa výkladu práva Európskej únie, a to aj v prípadoch, keď mu prejudiciálnu otázku jeden z účastníkov konania položí až po svojom prvom úkone, ktorým sa začne konanie, resp. po tom, čo účastník vstúpi do konania, alebo po tom, čo súd prvýkrát začne samotnú rozhodovaciu fázu, alebo aj po tom, čo dotknutý vnútroštátny súd už podal prvý návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor Európskej únie?
 2. ... Sú vzhľadom na prvú otázku článku 115, 206 a 217 legislatívneho dekrétu č. 163/2006, ako ich vykladá judikatúra talianskych správnych súdov, v tom zmysle, že vylučujú úpravu cien v zmluvách týkajúcich osobitných... odvetví, najmä v zmluvách, ktorých predmet je odlišný od predmetu zmlúv uvedených v smernici 2004/17, ale sú s týmito zmluvami spojené vzťahom účelnosti, zlučiteľné s právom Európskej únie, konkrétne s článkom 4 ods. 2, článkom 9, článkom 101 ods. 1 písm. e), článkami 106, 151 –, ako aj s Európskou sociálnou chartou podpísanou v Turíne 18. októbra 1961 a Chartou základných sociálnych práv pracovníkov Spoločenstva z roku 1989, na ktoré sa tento článok odvoláva –, ďalej s článkami 152, 153 a 156 ZFEÚ, s článkami 2 a 3 ZEÚ, ako aj s článkom 28 Charty?
 3. ... Sú vzhľadom na prvú otázku článku 115, 206 a 217 legislatívneho dekrétu č. 163/2006, ako ich vykladá judikatúra talianskych správnych súdov, v tom zmysle, že vylučujú úpravu cien v zmluvách týkajúcich osobitných... odvetví, najmä v zmluvách, ktorých predmet je odlišný od predmetu zmlúv uvedených v smernici 2004/17, ale sú s týmito zmluvami spojené vzťahom

účelnosti, zlučiteľné s právom Európskej únie (konkrétne s článkom 28 Charty, zásadou rovnosti zaobchádzania zakotvenou v článkoch 26 a 34 ZFEÚ, ako aj so zásadou slobody podnikania zakotvenou v článku 16 Charty)?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 26 Vnútroštátny súd sa svojou prvou otázkou v podstate pýta, či sa článok 267 ZFEÚ má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorého rozhodnutia nie je možné napadnúť opravným prostriedkom podľa vnútroštátneho práva, je oslobodený od povinnosti stanovenej v treťom odseku tohto článku obrátiť sa na Súdny dvor s otázkou týkajúcou sa výkladu práva Únie, pokiaľ mu túto otázku položí jeden z účastníkov konania v pokročilom štádiu konania, po tom, čo súd prvýkrát začne samotnú rozhodovaciu fázu, alebo ak už v tejto veci bol podaný prvý návrh na začatie prejudiciálneho konania.
- 27 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že konanie o prejudiciálnej otázke upravené v článku 267 ZFEÚ, ktoré predstavuje základ súdneho systému koncipovaného Zmluvami, má za cieľ, nastolením dialógu medzi súdmi, konkrétne medzi Súdny dvorom a súdmi členských štátov, zabezpečiť jednotný výklad práva Únie, čím umožňuje zabezpečiť jeho súdržnosť, plný účinok a autonómiu a nakoniec aj špecifický charakter práva vytvoreného Zmluvami [pozri v tomto zmysle stanovisko 2/13 (Pristúpenie Európskej únie k EDLP) z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, bod 176 a citovanú judikatúru, ako aj rozsudok zo 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, bod 37].
- 28 Cieľom mechanizmu prejudiciálneho konania zavedeného týmto ustanovením je za každých okolností zabezpečiť, aby malo právo Únie rovnaký účinok vo všetkých členských štátoch, a tým predísť rozdielom v jeho výklade, ktorý majú vnútroštátne súdy uplatňovať, pričom tento mechanizmus sa snaží toto uplatňovanie zabezpečiť tak, že vnútroštátnemu súdu poskytuje prostriedok na odstránenie ťažkostí, ktoré môžu vzniknúť pri presadzovaní požiadavky, aby právo Únie v rámci súdnych systémov členských štátov nadobudlo plný účinok. Vnútroštátne súdy tak majú veľmi široké oprávnenie, alebo dokonca povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor, pokiaľ sa domnievajú, že vo veci, ktorú prejednávajú, vznikli otázky súvisiace s výkladom alebo posúdením platnosti ustanovení práva Únie, o ktorých musia rozhodnúť [pozri v tomto zmysle stanovisko 1/09 (Dohoda o vytvorení jednotného systému na riešenie patentových sporov) z 8. marca 2011, EU:C:2011:123, bod 83 a citovanú judikatúru].
- 29 Systém zakotvený v článku 267 ZFEÚ teda stanovuje priamu spoluprácu medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi, v rámci ktorej sa vnútroštátne súdy úzko podieľajú na riadnom uplatňovaní a jednotnom výklade práva Únie a na ochrane práv jednotlivcov poskytnutých týmto právnym poriadkom [pozri v tomto zmysle stanovisko 1/09 (Dohoda o vytvorení jednotného systému na riešenie patentových sporov) z 8. marca 2011, EU:C:2011:123, bod 84].
- 30 V rámci tejto spolupráce Súdny dvor poskytuje vnútroštátnym súdom ako súdom príslušným uplatňovať právo Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. októbra 1982, Cilfit a i., 283/81, EU:C:1982:335, bod 7) výklad tohto práva, ktorý potrebujú na rozhodnutie sporov, ktoré prejednávajú (pozri v tomto zmysle rozsudky z 9. septembra 2015, Ferreira da Silva e Brito a i., C-160/14, EU:C:2015:565, bod 37, ako aj z 5. decembra 2017, M.A.S. a M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, bod 23).

- 31 Z vyššie uvedeného vyplýva, že právomoci zverené vnútroštátnym súdom a Súdnu dvoru sú základom zachovania samotnej povahy práva stanoveného zmluvami [stanovisko 1/09 (Dohoda o vytvorení jednotného systému na riešenie patentových sporov) z 8. marca 2011, EU:C:2011:123, bod 85].
- 32 Okrem toho treba pripomenúť, že pokiaľ proti rozhodnutiu vnútroštátneho súdu neexistuje nijaký opravný prostriedok, tento súd je v zásade povinný obrátiť sa na Súdny dvor v zmysle článku 267 tretieho odseku ZFEÚ, pokiaľ je v konaní pred ním nastolená otázka týkajúca sa výkladu práva Únie (rozsudok z 15. marca 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, bod 42 a citovaná judikatúra).
- 33 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora vnútroštátny súd, proti rozhodnutiam ktorého nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, môže byť oslobodený od tejto povinnosti len v prípade, ak konštatoval, že položená otázka nie je relevantná, alebo že predmetné ustanovenie práva Únie už bolo predmetom výkladu zo strany Súdneho dvora, alebo že správny výklad práva Únie sa javí byť taký jasný, že neponecháva miesto pre žiadne primerané pochybnosti [pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. októbra 1982, Cilfit a i., 283/81, EU:C:1982:335, bod 21; z 15. septembra 2005, Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, bod 33, ako aj zo 4. októbra 2018, Komisia/Francúzsko (Zrážková daň z hnutel'ného majetku), C-416/17, EU:C:2018:811, bod 110].
- 34 V tejto súvislosti treba po prvé pripomenúť, že zo vzťahu medzi článkom 267 druhým odsekom a článkom 267 tretím odsekom ZFEÚ vyplýva, že súdy uvedené v článku 267 treťom odseku ZFEÚ majú rovnakú mieru voľnej úvahy ako všetky ostatné vnútroštátne súdy, pokiaľ ide o otázku, či je rozhodnutie vo veci práva Únie nevyhnutné na to, aby im umožnilo vydať ich rozhodnutie. Tieto súdy preto nie sú povinné predložiť otázku výkladu práva Únie nastolenú v konaní pred nimi, ak otázka nie je relevantná, t. j. v prípade, ak akákoľvek odpoveď na túto otázku nebude môcť mať nijaký vplyv na rozhodnutie sporu (rozsudky zo 6. októbra 1982, Cilfit a i., 283/81, EU:C:1982:335, bod 10; z 18. júla 2013, Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, bod 26, ako aj z 15. marca 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, bod 43).
- 35 V rámci konania stanoveného v článku 267 ZFEÚ, založeného na jasnom rozdelení právomocí medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom, totiž prislúcha výlučne vnútroštátnemu súdu právomoc zistiť a posúdiť skutkový stav sporu vo veci samej, ako aj vykladať a uplatňovať vnútroštátne právo. Len tomuto vnútroštátnemu súdu, ktorý vo veci rozhoduje, prislúcha prevziať zodpovednosť za budúce súdne rozhodnutie, aby s prihliadnutím na osobitosti prípadu posúdil potrebu prejudiciálneho rozhodnutia, ako aj relevantnosť otázok položených Súdnu dvoru (rozsudky z 26. mája 2011, Stichting Natuur en Milieu a i., C-165/09 až C-167/09, EU:C:2011:348, bod 47, ako aj citovaná judikatúra; z 9. septembra 2015, X a van Dijk, C-72/14 a C-197/14, EU:C:2015:564, bod 57, ako aj z 12. mája 2021, Altenrhein Luftfahrt, C-70/20, EU:C:2021:379, bod 25).
- 36 Po druhé treba pripomenúť, že právna sila výkladu poskytnutého Súdny dvorom podľa článku 267 tretieho odseku ZFEÚ môže zbaviť povinnosť stanovenú v článku 267 treťom odseku ZFEÚ jej účelu a tým ju zbaviť podstaty, najmä ak je položená otázka v podstate rovnaká ako otázka, ktorá už bola predmetom prejudiciálneho konania v obdobnej veci, alebo *a fortiori* v tom istom vnútroštátnom konaní, alebo ak ustálená judikatúra Súdneho dvora rieši sporný právny problém, a to bez ohľadu na povahu konania, ktoré viedlo k tomuto rozhodnutiu, a aj bez úplnej zhodnosti sporných otázok (pozri v tomto zmysle rozsudky z 27. marca 1963, Da Costa a i., 28/62

až 30/62, EU:C:1963:6, s. 75 a 76; zo 6. októbra 1982, Cilfit a i., 283/81, EU:C:1982:335, bod 13, ako aj bod 14; zo 4. novembra 1997, Parfums Christian Dior, C-337/95, EU:C:1997:517, bod 29, a z 2. apríla 2009, Pedro IV Servicios, C-260/07, EU:C:2009:215, bod 36).

- 37 Treba však pripomenúť, že aj pri existencii judikatúry Súdneho dvora, ktorá dotknutú právnu otázku objasňuje, si vnútroštátne sudy zachovávajú možnosť obrátiť sa na Súdny dvor, pokiaľ to považujú za vhodné, bez toho, aby okolností, že ustanovenia, o ktorých výklad sa žiada, už Súdny dvor vyložil, zbavovala Súdny dvor právomoci opätovne rozhodnúť (rozsudky zo 17. júla 2014, Torresi, C-58/13 a C-59/13, EU:C:2014:2088, bod 32, ako aj citovaná judikatúra, a z 3. marca 2020, Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, bod 46).
- 38 Rovnako právna sila, ktorú má rozsudok vydaný v prejudiciálnej veci, nie je prekážkou tomu, aby vnútroštátny súd, ktorému je tento rozsudok určený, mohol považovať za nevyhnutné znova sa obrátiť na Súdny dvor predtým, než rozhodne spor vo veci samej (rozsudok zo 6. marca 2003, Kaba, C-466/00, EU:C:2003:127, bod 39 a citovaná judikatúra). Tento postup je povinný pre vnútroštátny súd rozhodujúci v poslednom stupni, pokiaľ narazí na ťažkosti spojené s porozumením dosahu rozsudku Súdneho dvora.
- 39 Po tretie treba pripomenúť, že okrem situácií uvedených v bode 36 tohto rozsudku z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že vnútroštátny súd, proti rozhodnutiu ktorého nie je možné podať opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, nemá povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor s otázkou o výklade práva Únie a môže o nej rozhodnúť na vlastnú zodpovednosť, pokiaľ je správny výklad práva Únie taký jasný, že tu nie je priestor na žiadne dôvodné pochybnosti (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. októbra 1982, Cilfit a i., 283/81, EU:C:1982:335, body 16 a 21, ako aj z 9. septembra 2015, Ferreira da Silva e Brito a i., C-160/14, EU:C:2015:565, bod 38).
- 40 Predtým, než vnútroštátny súd rozhodujúci v poslednom stupni rozhodne o existencii takejto situácie, musí sa presvedčiť, že táto jednoznačnosť sa bude rovnako javiť tak súdom ostatných členských štátov rozhodujúcim v poslednom stupni, ako aj Súdnemu dvoru (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. októbra 1982, Cilfit a i., 283/81, EU:C:1982:335, bod 16; z 15. septembra 2005, Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, bod 39; z 9. septembra 2015, Ferreira da Silva e Brito a i., C-160/14, EU:C:2015:565, bod 42, ako aj z 28. júla 2016, Association France Nature Environnement, C-379/15, EU:C:2016:603, bod 48).
- 41 Okrem toho existenciu takejto možnosti uvedenej v bode 39 tohto rozsudku treba posúdiť v závislosti na charakteristikách vlastných právu Únie, osobitných ťažkostiach, ktoré predstavuje jeho výklad, a riziku rozdielov v judikatúre v rámci Únie (rozsudky zo 6. októbra 1982, Cilfit a i., 283/81, EU:C:1982:335, bod 17, a z 9. septembra 2015, Ferreira da Silva e Brito a i., C-160/14, EU:C:2015:565, bod 39, ako aj citovaná judikatúra).
- 42 Treba predovšetkým vziať do úvahy skutočnosť, že ustanovenia práva Únie sú vypracované vo viacerých jazykoch a že jednotlivé jazykové verzie sú rovnako záväzné (rozsudok zo 6. októbra 1982, Cilfit a i., 283/81, EU:C:1982:335, bod 18).
- 43 V súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora sa totiž formulácia použitá v jednej z jazykových verzií ustanovenia práva Únie nemôže chápať ako jediný základ na výklad tohto ustanovenia, prípadne sa nemôže v tejto súvislosti považovať za ustanovenie, ktoré má prednosť pred inými jazykovými verziami, keďže ustanovenia práva Únie sa majú vykladať a uplatňovať jednotným spôsobom pri zohľadnení existujúcich verzií vo všetkých jazykoch Únie (pozri najmä rozsudok z 24. marca 2021, A, C-950/19, EU:C:2021:230, bod 37 a citovanú judikatúru).

- 44 Hoci vnútroštátny súd rozhodujúci v poslednej inštancii nemôže byť samozrejme v tejto súvislosti povinný skúmať každú jazykovú verziu predmetného ustanovenia Únie, musí však naďalej prihliadnúť na rozdiely medzi jazykovými verziami tohto ustanovenia, o ktorých vie, najmä pokiaľ sú tieto rozdiely uvádzané účastníkmi konania a sú potvrdené.
- 45 Ďalej treba uviesť, že právo Únie používa terminológiu, ktorá mu je vlastná, a samostatné pojmy, ktoré nemajú nevyhnutne rovnaký obsah ako zodpovedajúce pojmy, ktoré môžu existovať vo vnútroštátnych právnych poriadkoch (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. októbra 1982, Cilfit a i., 283/81, EU:C:1982:335, bod 19).
- 46 Napokon každé ustanovenie práva Únie musí byť zasadené do svojho kontextu a vykladané vo svetle ustanovení tohto práva ako celku, jeho cieľov a stavu jeho vývoja ku dňu, keď sa má dané ustanovenie uplatniť (rozsudky zo 6. októbra 1982, Cilfit a i., 283/81, EU:C:1982:335, bod 20, ako aj z 28. júla 2016, Association France Nature Environnement, C-379/15, EU:C:2016:603, bod 49).
- 47 Preto len ak vnútroštátny súd rozhodujúci v poslednom stupni dospeje za pomoci výkladových prostriedkov uvedených v bodoch 40 až 46 tohto rozsudku k záveru o neexistencii skutočností, ktoré by mohli vzbudiť dôvodné pochybnosti o správnom výklade práva, bude sa môcť zdržať predloženia otázky Súdnemu dvoru týkajúcej sa výkladu práva Únie a vyriešiť ju sám na vlastnú zodpovednosť.
- 48 Samotná možnosť vykladať ustanovenie práva Únie jedným alebo viacerými inými spôsobmi, pokiaľ sa žiaden z týchto iných výkladov nezdá byť dotknutému vnútroštátnemu súdu dostatočne hodnoverný, najmä s ohľadom na kontext a cieľ daného ustanovenia, ako aj normatívny systém, ktorého je súčasťou, nedovoľuje domnievať sa, že existuje dôvodná pochybnosť o správnom výklade tohto ustanovenia.
- 49 Pokiaľ je však existencia odlišných smerovaní judikatúry – v rámci súdov toho istého členského štátu alebo medzi súdmi rôznych členských štátov – týkajúcich sa výkladu ustanovenia práva Únie uplatniteľného na spor vo veci samej známa vnútroštátnemu súdu rozhodujúcemu v poslednom stupni, ten musí byť osobitne obozretný pri svojom posúdení týkajúcom sa prípadnej neexistencie dôvodnej pochybnosti o správnom výklade predmetného ustanovenia práva Únie a musí zohľadniť najmä cieľ sledovaný prejudiciálnym konaním, ktorým je zabezpečiť jednotnosť výkladu práva Únie.
- 50 Po štvrté treba uviesť, že vnútroštátne súdy, proti rozhodnutiam ktorých nie je možné podať opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, musia na vlastnú zodpovednosť, nezávisle a s náležitou pozornosťou posúdiť, či sa nachádzajú v jednej z hypotéz, ktorá im umožňuje zdržať sa predloženia otázky Súdnemu dvoru týkajúcej sa výkladu práva Únie, ktorá vznikla v konaní pred nimi (pozri v tomto zmysle rozsudky z 15. septembra 2005, Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, bod 37 a citovaná judikatúra; z 9. septembra 2015, Ferreira da Silva e Brito a i., C-160/14, EU:C:2015:565, bod 40, ako aj z 9. septembra 2015, X a van Dijk, C-72/14 et C-197/14, EU:C:2015:564, body 58 a 59).
- 51 V tejto súvislosti zo systému zavedeného článkom 267 ZFEÚ v spojení s článkom 47 druhým odsekom Charty vyplýva, že pokiaľ sa vnútroštátny súd, proti rozhodnutiam ktorého nie je možné podať opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, nachádza v jednej z troch situácií uvedených v bode 33 tohto rozsudku, je oslobodený od povinnosti predložiť Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 tretieho odseku ZFEÚ, pričom z odôvodnenia jeho rozhodnutia musí buď vyplývať, že položená otázka týkajúca sa práva Únie

nie je relevantná pre rozhodnutie v spore, alebo že výklad dotknutého ustanovenia práva Únie sa zakladá na judikatúre Súdneho dvora, alebo v prípade neexistencie tejto judikatúry, že výklad práva Únie je vnútroštátnemu súdu rozhodujúcemu v poslednom stupni taký jasný, že tu nie je priestor na žiadne dôvodné pochybnosti.

- 52 Napokon treba ešte preskúmať, či je vnútroštátny súd rozhodujúci v poslednom stupni oslobodený od povinnosti položiť Súdnemu dvoru otázku týkajúcu sa výkladu práva Únie podľa článku 267 tretieho odseku ZFEÚ, pokiaľ bol návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný účastníkom konania v pokročilom štádiu konania, predovšetkým po tom, čo bol podaný prvý návrh na začatie prejudiciálneho konania, navyše v nadväznosti na žiadosť tohto účastníka konania.
- 53 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že systém priamej spolupráce medzi Súdnyim dvorom a vnútroštátnymi súdmi, zavedený článkom 267 ZFEÚ, nestanovuje žiadnu iniciatívu účastníkov konania (pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. júla 2013, Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, bod 28 a citovanú judikatúru, ako aj z 3. júna 2021, Bankia, C-910/19, EU:C:2021:433, bod 22). Účastníci konania nemôžu zbaviť vnútroštátne súdy ich nezávislosti pri výkone právomoci uvedenej v bode 50 tohto rozsudku, najmä ich prinútením podať návrh na začatie prejudiciálneho konania (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. novembra 1978, Mattheus, 93/78, EU:C:1978:206, bod 5).
- 54 Systém zavedený článkom 267 ZFEÚ teda nepredstavuje možnosť opravného prostriedku ponúknutú účastníkom konania v spore pred vnútroštátnym súdom. Ak niektorý z účastníkov konania tvrdí, že zo sporu vyplýva otázka týkajúca sa výkladu práva Únie, nestačí to na to, aby bol dotknutý súd povinný dospieť k záveru, že ide o otázku položenú v zmysle článku 267 ZFEÚ (rozsudok zo 6. októbra 1982, Cilfit a i., 283/81, EU:C:1982:335, bod 9).
- 55 Z toho vyplýva, že určenie a formulácia otázok, ktoré sa predložia Súdnemu dvoru, prislúcha iba vnútroštátnemu súdu a účastníci konania vo veci samej by nemali meniť ich znenie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. júla 2013, Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, bod 29 a citovanú judikatúru).
- 56 Okrem toho iba vnútroštátnemu súdu prislúcha rozhodnúť, v ktorom štádiu konania má byť Súdnemu dvoru položená prejudiciálna otázka (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. júla 2008, Coleman, C-303/06, EU:C:2008:415, bod 29 a citovanú judikatúru), Súdny dvor však nemá právomoc rozhodnúť o návrhu na začatie prejudiciálneho konania, pokiaľ sa v čase podania tohto návrhu konanie pred vnútroštátnym súdom už skončilo (rozsudok z 13. apríla 2000, Lehtonen a Castors Braine, C-176/96, EU:C:2000:201, bod 19).
- 57 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že pokiaľ sa vnútroštátny súd, ktorého rozhodnutia nie je možné napadnúť opravným prostriedkom podľa vnútroštátneho práva, nachádza v jednej zo situácií uvedených v bode 33 tohto rozsudku, nie je povinný obrátiť sa na Súdny dvor v zmysle článku 267 tretieho odseku ZFEÚ, aj keby bola otázka týkajúca sa výkladu práva Únie vznesená účastníkom konania, ktoré pred ním prebieha.
- 58 Naproti tomu z úvah uvedených v bodoch 32 a 33 tohto rozsudku vyplýva, že pokiaľ tento súd konštatuje, že sa nenachádza v jednej z týchto situácií, článok 267 tretí odsek ZFEÚ mu ukladá povinnosť položiť Súdnemu dvoru každú otázku týkajúcu sa výkladu práva Únie, ktorá bola pred ním vznesená.

- 59 Skutočnosť, že uvedený súd už podal na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania v rámci rovnakej vnútroštátnej veci, nespochybňuje túto povinnosť, pokiaľ otázka týkajúca sa výkladu práva Únie, zodpovedanie ktorej je potrebné pre rozhodnutie sporu, existuje po rozhodnutí Súdneho dvora.
- 60 Vnútroštátny súd však odkazuje na vnútroštátne procesné ustanovenia, podľa ktorých je nová otázka týkajúca sa výkladu práva Únie, vznesená účastníkom konania v rámci sporu vo veci samej po podaní žaloby, neprípustná z dôvodu, že by menila predmet sporu, najmä ak je položená po prvom návrhu na začatie prejudiciálneho konania.
- 61 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že vnútroštátny súd rozhodujúci v poslednom stupni môže upustiť od predloženia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru z dôvodov neprípustnosti, ktoré sú vlastné konaniu pred týmto súdom, ak boli dodržané zásady ekvivalencie a efektivity (pozri v tomto smere rozsudky zo 14. decembra 1995, van Schijndel a van Veen, C-430/93 a C-431/93, EU:C:1995:441, bod 17, ako aj z 15. marca 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, bod 56).
- 62 Zásada ekvivalencie vyžaduje, aby sa všetky pravidlá, ktoré sa uplatňujú na opravné prostriedky, uplatňovali bez rozdielu na opravné prostriedky založené na porušení práva Únie a na podobné opravné prostriedky založené na porušení vnútroštátneho práva (rozsudok z 15. marca 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, bod 50 a citovaná judikatúra).
- 63 Pokiaľ ide o zásadu efektivity, vnútroštátne procesné pravidlá nemôžu byť takej povahy, že prakticky znemožňujú alebo nadmerne sťažujú výkon práv priznaných právnym poriadkom Únie. V tejto súvislosti treba vziať do úvahy postavenie týchto pravidiel v celom konaní, jeho priebeh a jeho osobitosti na rôznych vnútroštátnych súdoch. Z tohto pohľadu je potrebné prípadne vziať do úvahy základné zásady vnútroštátneho súdneho systému, akými sú ochrana práva na obhajobu, zásada právnej istoty a zásada riadneho priebehu konania (rozsudok z 15. marca 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, body 52 a 53, ako aj citovaná judikatúra).
- 64 Súdny dvor teda rozhodol, že vnútroštátne procesné pravidlá, v zmysle ktorých je predmet sporu určený žalobnými dôvodmi vznesenými v okamihu podania žaloby, sú v súlade so zásadou efektivity, keďže zabezpečujú riadny priebeh konania, najmä tým, že ho chránia pred prietahmi súvisiacimi s posúdením nových žalobných dôvodov (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. decembra 1995, van Schijndel a van Veen, C-430/93 a C-431/93, EU:C:1995:441, bod 21).
- 65 V prípade, ak podľa procesných pravidiel dotknutého členského štátu dodržiavajúceho zásady ekvivalencie a efektivity musia byť žalobné dôvody vznesené pred súdom uvedeným v článku 267 treťom odseku ZFEÚ vyhlásené za neprípustné, návrh na začatie prejudiciálneho konania nemožno považovať za nevyhnutný a relevantný na to, aby mohol tento súd vydať svoje rozhodnutie (rozsudok z 15. marca 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, bod 44).
- 66 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 267 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorého rozhodnutia nemožno napadnúť súdnym prostriedkom nápravy podľa vnútroštátneho práva, je povinný predložiť Súdnemu dvoru otázku týkajúcu sa výkladu práva Únie, ktorá bola pred ním nastolená, pokiaľ nekonštatuje, že táto otázka nie je relevantná alebo že predmetné ustanovenie práva Únie už bolo predmetom výkladu zo strany Súdneho dvora, alebo že správny výklad práva Únie je taký jasný, že nie je priestor na žiadne dôvodné pochybnosti. Existencia takejto možnosti sa musí posúdiť v závislosti od charakteristík vlastných právu Únie, osobitných ťažkostí, ktoré predstavuje jeho výklad, a rizika rozdielov v judikatúre v rámci Únie. Takýto súd nemožno oslobodiť od

uvedenej povinnosti len z dôvodu, že už podal na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania v rámci tej istej vnútroštátnej veci. Môže však nepredložiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku z dôvodov neprípustnosti vlastných konaní pred týmto súdom, s výhradou dodržania zásad ekvivalencie a efektivity.

O druhej a tretej otázke

- 67 Vnútroštátny súd sa svojou druhou a treťou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, v podstate pýta, či sa články 2 a 3 ZEÚ, článok 4 ods. 2, články 9, 26, 34, článok 101 ods. 1 písm. e), ako aj články 106, 151 až 153 a 156 ZFEÚ, články 16 a 28 Charty, Európska sociálna charta a charta sociálnych práv majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá nestanovuje pravidelnú úpravu cien po uzavretí zmlúv na zákazky v odvetviach, na ktoré sa vzťahuje smernica 2004/17.
- 68 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v rámci spolupráce medzi Súdnym dvorom a vnútroštátnymi súdmi potreba dospieť k výkladu práva Únie, ktorý by bol užitočný pre vnútroštátny súd, vyžaduje, aby vnútroštátny súd náležite dodržal požiadavky týkajúce sa obsahu návrhu na začatie prejudiciálneho konania a výslovne uvedené v článku 94 rokovacieho poriadku, o ktorom sa predpokladá, že ho vnútroštátny súd pozná (rozsudok z 19. apríla 2018, *Conorzio Italian Management a Catania Multiservizi*, C-152/17, EU:C:2018:264, bod 21, ako aj citovaná judikatúra). Tieto požiadavky sú okrem iného pripomenuté v odporúčaniach Súdneho dvora pre vnútroštátne súdy pri podávaní návrhov na začatie prejudiciálnych konaní (Ú. v. EÚ C 380, 2019, s. 1).
- 69 Je teda nevyhnutné, ako stanovuje článok 94 písm. c) rokovacieho poriadku, aby návrh na začatie prejudiciálneho konania obsahoval uvedenie dôvodov, pre ktoré sa vnútroštátny súd rozhodol položiť otázku o výklade alebo platnosti určitých ustanovení práva Únie, ako aj súvislosť, ktorú vnútroštátny súd vidí medzi týmito ustanoveniami a svojou právnou úpravou uplatniteľnou v spore vo veci samej (pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. apríla 2018, *Conorzio Italian Management a Catania Multiservizi*, C-152/17, EU:C:2018:264, bod 22, ako aj citovanú judikatúru).
- 70 V prejednávanej veci treba konštatovať, že vnútroštátny súd týmto návrhom na začatie prejudiciálneho konania nenapravil žiaden z nedostatkov, ktoré Súdny dvor uviedol v bode 23 svojho rozsudku z 19. apríla 2018, *Conorzio Italian Management a Catania Multiservizi* (C-152/17, EU:C:2018:264), keďže v rozpore s článkom 94 písm. c) rokovacieho poriadku stále neuvádza s požadovanou presnosťou a jasnosťou dôvody, na základe ktorých sa domnieva, že výklad článku 3 ZEÚ, ako aj článku 26 a článku 101 ods. 1 písm. e) ZFEÚ považuje za potrebný alebo užitočný pre rozhodnutie sporu vo veci samej, ani súvislosť medzi právom Únie a vnútroštátnou právnou úpravou uplatniteľnou na tento spor. Tento súd ani nespresňuje dôvody, ktoré ho priviedli k otázkam o výklade ďalších ustanovení a aktov uvedených v druhej a tretej otázke, medzi ktorými sa nachádza predovšetkým Európska sociálna charta, o výklade ktorej Súdny dvor napokon ani nemá právomoc rozhodovať (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. februára 2015, *Nisttahuz Poclava*, C-117/14, EU:C:2015:60, point 43), ale obmedzuje sa v podstate na vysvetlenie otázok žalobcov vo veci samej v tejto súvislosti, ako to vyplýva z bodu 20 tohto rozsudku, bez uvedenia vlastného posúdenia.
- 71 Z toho vyplýva, že druhá a tretia otázka sú neprípustné.

O trovách

- 72 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Článok 267 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorého rozhodnutia nemožno napadnúť súdnym prostriedkom nápravy podľa vnútroštátneho práva, je povinný predložiť Súdnemu dvoru otázku týkajúcu sa výkladu práva Únie, ktorá bola pred ním nastolená, pokiaľ nekonštatuje, že táto otázka nie je relevantná alebo že predmetné ustanovenie práva Únie už bolo predmetom výkladu zo strany Súdneho dvora, alebo že správny výklad práva Únie je taký jasný, že nie je priestor na žiadne dôvodné pochybnosti.

Existencia takejto možnosti sa musí posúdiť v závislosti od charakteristík vlastných právu Únie, osobitných ťažkostí, ktoré predstavuje jeho výklad, a rizika rozdielov v judikatúre v rámci Únie.

Takýto súd nemožno oslobodiť od uvedenej povinnosti len z dôvodu, že už podal na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania v rámci tej istej vnútroštátnej veci. Môže však nepredložiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku z dôvodov neprípustnosti vlastných konaní pred týmto súdom, s výhradou dodržania zásad ekvivalencie a efektivity.

Podpisy